

Η ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΝΤΑΝΧΑΜ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

‘Ο χορός είναι μία τέχνη που άπευθύνεται στις δύο πνευματικές μας αισθήσεις ταυτόχρονα, άποκλείοντας την άνάγκη της συμμετοχής του λόγου που δεν μπορούμε νά ξεφορτώσουμε άπό τό μουσικό θέατρο. ‘Ισως γι’ αυτό ή ‘κατ’ έξοχην ύλιστική μας εποχή, άπό φυσική αντίδραση προς τίς τάσεις της, προς τόν έαυτό της τόν ίδιο, στρέφεται μέ τόση έπιμονή προς την Τερψιχόρη, και οι χορευτές και οι χορεύτριες, έκφραστικών ίδίως χορών έπιβάλλονται τόσο στην κοινή έκτίμηση, στόν κοινό θαυμασμό. Πρέπει άλλως τε νά άμολογηθώ, πώς άπαιτείται μέ έξαιρετικά μεγάλη δόσις καλαισθησίας, γιά νά άποκτήση ή κίνηση έκφρασι, χωρίς νά διατρέχει τόν κίνδυνο νά χάνη κάτι άπό την χάρη της, την άφελεία της, και—τό χειρότερο—άπό την ευγένειά της, χωρίς δηλαδή, νά διατρέχη κίνδυνο, ή άμορφιά της, πράγμα πού, όπως και άν έξετασθώ τό ζήτημα, στην καλλιτεχνική άπόλαυση είναι άπαράδεκτο.

‘Όλα τά καλλιτεχνικά περιοδικά της Γερμανίας και άκόμη και ό ήμερήσιος τύπος της άσχολεύεται τόν τελευταίον αυτόν καιρό και άφιερώνει διεδοκικά άρθρα γιά την πρώτη εμφάνιση στή Φραγκφούρτη της Κατερίνας Ντάνχαμ και τού χορευτικού συγκροτήματος, πού άπετέλεσε, κατά τή γενική ήμολογία ένα καλλιτεχνικό αλλά και κοινωνικό γεγονός, άπό τά σπάνια άκόμη και γιά τό προδεδεικτικώτατο, τό σχεδόν πρωτοποριακό θέατρο της Φραγκφούρτης. Έκλεκτοί ξένοι, όλόκληρη ή άριστοκρατία της ‘Εσσης, ειδικοί, κριτικοί, γενικώς διανοούμενοι άπό την Γερμανία όλόκληρη συγκεντρώθηκαν εκεί γιά νά διαπιστώσουν, όσο γίνεται γρηγορώτερα κατά πόσο ή μεγάλη έξωτική χορεύτρια και χορογράφος δικαιολογεί τή φήμη της, πού μέ τό σημερινά μέσα προηγήθηκε άπό αυτήν την ίδια. Και φαίνεται πώς ή πραγματικότητα αυτή τή φορά ήταν τέτοια, πού ξεπέρασε τή φήμη. ‘Ο ένθουσιασμός τών ειδικών πού γενικώς είναι πάντα περισσότερο διατεθειμένοι νά γκρινιάσουν παρά ν’ αναγνωρίσουν, έντελως όμόφωνος μέ τό παραλήρημα τών θασιωτών της τέχνης έξέσπασε άπερίοριστος, άσυγκράτητος άπό την πρώτη στιγμή και διατηρήθηκε έως τό τέλος, στόν ίδιο πάντα τόνο, στόν ίδιο βαθμό θερμότητος, στην ίδια όρμη.

‘Η Κατερίνα Ντάνχαμ είναι μία μιγάς. Είναι άκόμη και ως προσωπικότης ένα άπό τά περιεργότερα και τά

πιό άδουείθιστα κράματα. Πηγαία καλλιτεχνική φύσις άπό τή μία μεριά, μέ πληρομνη ζωντάνιας, μέ εύκολία στην έμπνευση, μέ ευερέθιστη φαντασία, και άπό την άλλη, έπιστήμων μέ παρατηρητικότητα μέ άγάπη γιά την έρευνα μέ άνεπτυγμένη την τάση προς την κριτική μέ ίδιαίτερη κλίσι στή μελέτη, άντικειμενική πάντα και συγκρατημένη ήταν ήδη όψηγήτρια Πανεπιστημίου όταν υπό τίς περιεργότερες συνθήκες άπέφασισε νά σχηματίσει τά χορευτικά της συγκροτήματα. Και όπως ή ίδια συνδυάζει την έξωτική άπερίγραπτη χάρη, μέ την πιο άφειγάδιαση κομψότητα και την άνεση μιας γυναικας σημερινής μεγαλουπόλεως, έτσι κατώρθωσε νά προκίση και τό συγκροτήμα της αυτό μέ τά στοιχειώδη, τά πιο πρωτόγωνα χορευτικά χαρακτηριστικά, πού διατηρούν κάτι άπό τήν έξωτική έμφυτη όρμη της κίνησης και μέ όλτ τά ευρωπαϊκόαμερικανικά έπίκτητα προσόντα πού κυρίως κυβερνώνται και καθοδηγούνται από τή βαθεία γνώση της στήμης. ‘Ετσι βρίσκεται κανείς μπρός σ’ ένα πανίσχυρο μίγμα τοιςμέσων, ίσως μάλιστα κάποτε ύπερτονωμένου αίσθησιασμού και άκρίβειας ύποταγμένης στή διανοητικότητα, πού κάνει τούς χορούς της αξίους νά χαρακτηρισθουν γεγονότα καλλιτεχνικά άφθαστα σέ τελειότητα, προωρισμένα νά δώσουν άνώτερη πνευματική άπόλαυση. Παρακολούθώντας την ό βεατής έχει την έντύπωση πώς κάθε χορός της είναι άπρομελέτητος, άπροετοιμαστος, άσχεδιαστος κάτι, πού δημιουργείται χωρίς τή συμμετοχή της θελήσεως της αούθωρχη τή στιγμή πού τόν βλέπει, και πώς έξελίσσεται άβίαστα και μόνο άπό τή μέθη της κινήσεως, όπό την έπίδραση τών ρυθμών. Κι’ ός τόσο όλο είναι τόσο καλοχαραγμένο τόσο βγαλμένο άπό τό νόημα, άπό τό πνευμα της μουσικής και τόσο καλοποσοασμοσμένο στην κυρίαρχη ιδέα πού εκφράζει ό ήχος, πού τού γεννιέται ή έντύπωση, πώς τίποτα δεν θά τόν συμπλήρωσε καλύτερα ή κόν άλλωτικών. ‘Ετσι έχει καρτίσιος τό συγκροτήμα της ή Katherine Dunham. Τού έπιβάλλεται χωρίς νά φαίνεται πώς τό βιάζει, τό ύποτάσσει στή θέληση της χωρίς νά φαίνεται πώς στραγγαλίζει τή δική του, κυριαρχεί έπάνω του χωρίς νά άδίνει νά πιστεύεται, πώς τού παίρνει την έλευθερία του, Κι’ όμως είναι όλοφάνερο, πώς όλοι αυτοί οι άνθρωποι μοιάζουν νά έχουν ένα σκελετό, νά κατευθύνονται άπό ένα μο-

